

Archeologienota met beperkte samenstelling

Gent, Rodenhuizedok

Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota met beperkte samenstelling
Gent, Rodenhuizedok

Auteur(s)

Ann-Sophie De Witte

Erkende archeoloog

Tina Dyselinck

BAAC-Projectnummer

2018-0238

Plaats en datum

Gent, 9 januari 2018

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 743

ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

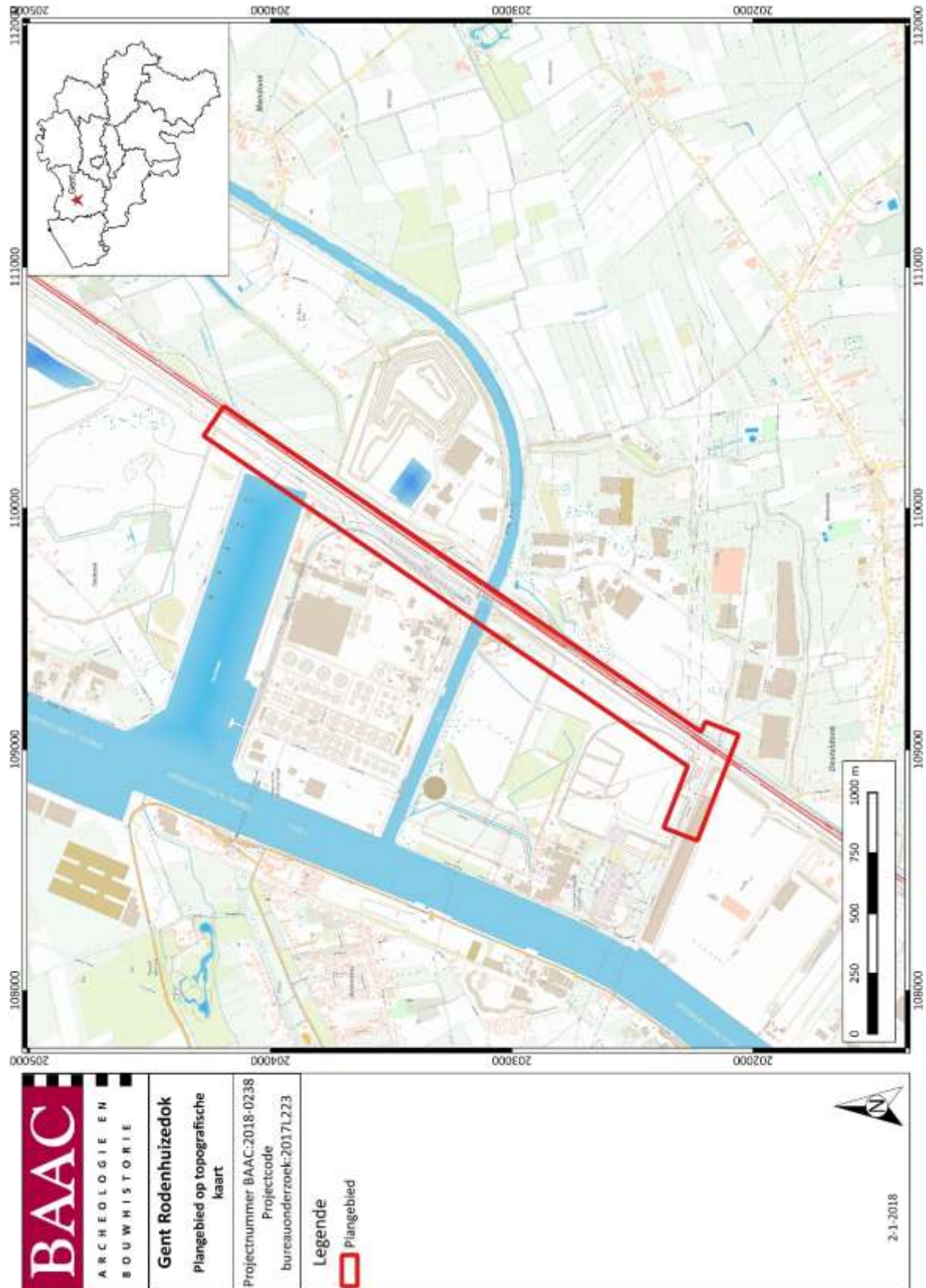
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Gekende verstoringen	5
1.1.5	Geplande werken en bodemingrepen	8
1.1.6	Randvoorwaarden	12
1.2	Werkwijze en strategie	13
1.2.1	Onderzoeksvragen	13
1.2.2	Heuristiek	13
1.3	Assessmentrapport	14
1.3.1	Diepgaande verstoringen	14
1.4	Synthese en verwachting	23
1.4.1	Synthese: datering en interpretatie onderzoeksterrein	23
1.4.2	Archeologische verwachting en potentieel op kennisvermeerdering	23
1.5	Samenvatting	27
2	Gemotiveerd advies	28
3	Bijlagen	30
3.1	Lijst met figuren	30
3.2	Lijst met plannen	30
4	Bibliografie	31

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

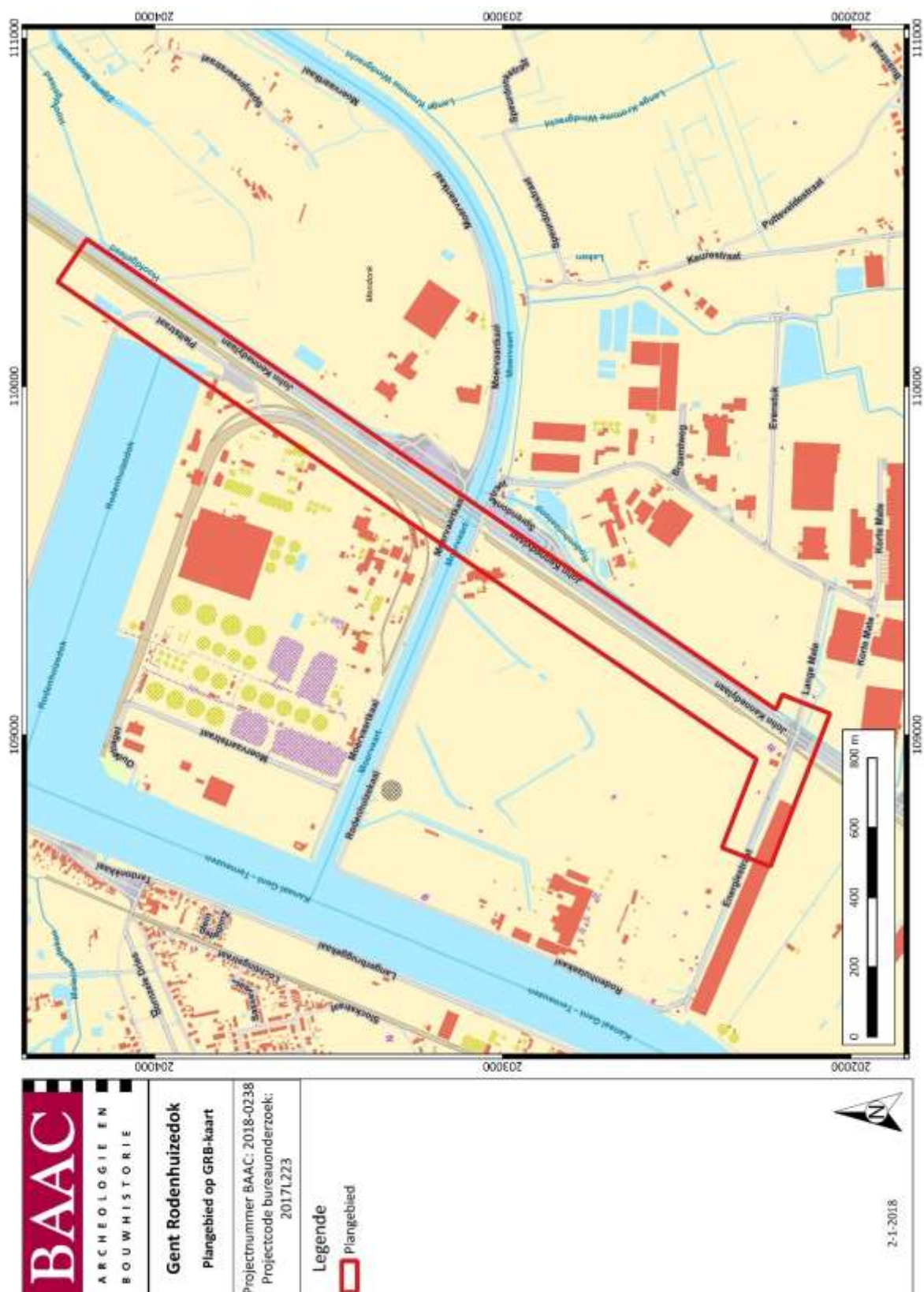
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Gent, Rodenhuizedok
Ligging	Rodenhuizedok, deelgemeente Desteldonk, gemeente Gent, provincie Oost-Vlaanderen
Kadaster	Noordelijke zone: Gent, Afdeling 13, Sectie R, Percelen 58B2, 58D2, 6/2G, 19K Centrale en zuidelijke zone: Gent, Afdeling 14, Sectie F, Percelen 313G, 313H, 3/2A
Coördinaten	Noordwest: x: 110300,4 ; y: 204278,0 Noordoost: x: 110423,3; y: 204194,0 Zuidwest: x: 108621,8; y: 202231,4 Zuidoost: x: 109060,7 ; y: 202060,3
Oppervlakte onderzoeksterrein	Ca. 429.472 m ² (42,95 ha)
Oppervlakte bodemingrepen	Ca. 2500 m ²
Projectcode BAAC Vlaanderen	2018-0238
Bureau-onderzoek	Projectcode
	2017L223
	Erkend archeoloog
	Tina Dyselinck (Erkenningsnummer: 2015/00048)
	Betrokken actoren
	Ann-Sophie De Witte (veldwerkleider)
	Betrokken derden
	/

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal, 1:13.000, 02/01/2018)¹

¹ AGIV 2017g

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal, 1:9.000, 02/01/2018)²

² AGIV 2017c

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zullen door de initiatiefnemer ondergrondse hoogspanningskabels aangelegd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een directe bedreiging zouden kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit mogelijk een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Gent, Rodenhuizedok* bedraagt ca. 429.472 m² (42,95 ha). De geplande ingrepen hebben een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 1.000 m², meer bepaald ca. 2.500 m². Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een

archeologisch vastgestelde zone, maar komt wel voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie) (zie verder).³

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving een aantal waarden voor ‘beschermde onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal. Ca. 1 km ten noordoosten van het plangebied bevinden zich een aantal monumenten waaronder de Hollandstelling met bijhorende manschappenbunker. Deze Duitse verdedigingsinstelling werd opgetrokken in de periode 1916-1917 langs de Nederlands-Belgische grens van Knokke tot Beveren, als defensieve linie tegen een geallieerde aanval vanuit Nederland.⁴ In de buurt hiervan is ook een oud hoevecomplex op een motte⁵ gelegen en een bedevaartkapel van de Heilige Bavo⁶. Ongeveer 1,5 km ten westen van het plangebied bevindt zich de dries van Doornzele. De Doornzeledries vormt het centrum van Doornzele, één van de oudste kernen van Evergem.⁷

1.1.4 Gekende verstoringen

Het plangebied is op verschillende plaatsen reeds sterk verstoord door intensieve ingrepen in het verleden. De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen de 4 en 6 m +TAW en heeft een relatief vlak reliëf. Binnen het plangebied vallen verschillende zones op die een stuk hoger zijn dan de omgeving. Het plangebied zelf bevindt zich op een hoogte tussen de 6 en 12 m +TAW (Plan 3). Dit wijst erop dat deze gronden artificieel zijn opgehoogd, kijkende naar de scherpe grenzen met het lager gelegen gebied. Deze duidelijke ophogingen zijn naar alle waarschijnlijkheid te linken aan de aanleg van het Rodenhuizedok in 1970 en 1978. Tijdens de werken is de grond uit het dok waarschijnlijk opgespoten op de terreinen ter hoogte van het plangebied. Hierdoor ligt het loopvlak van het opgehoogde havengebied tegenwoordig tussen de 2 tot 8 m boven het originele maaiveld. De uitschieters binnen het plangebied van 12 m + TAW zijn te wijten aan de aanleg van de John Kennedylaan (R4) en de spoorweg Gent-Zelzate die zich op een opgehoogde berm bevinden. De hoogteprofielen geven de hoogteverschillen in binnen het plangebied weer (Figuur 1). Een andere opvallende verstoring is de Moervaart die dwars door het plangebied loopt. Deze werd artificieel doorgetrokken na de aanleg van het kanaal Gent-Terneuzen. Daarnaast wordt het terrein nog doorkruist door een aantal gemeentewegen zoals de Energiestraat, Rodenhuizekaai, de Moervaartkaai en de Pleitstraat.

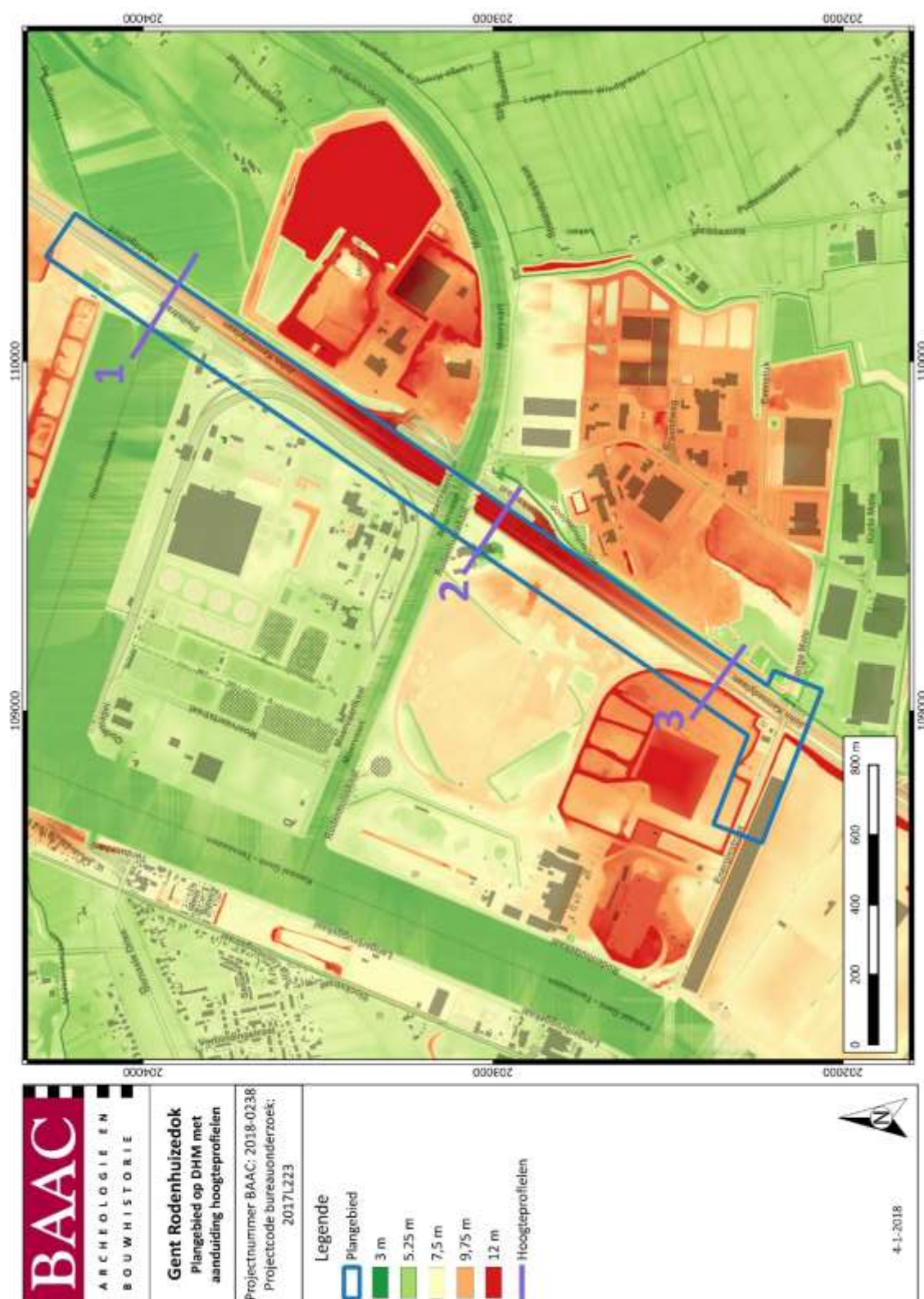
³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

⁴ IOE 2018, ID 127073, 9731

⁵ IOE 2018, ID 26633

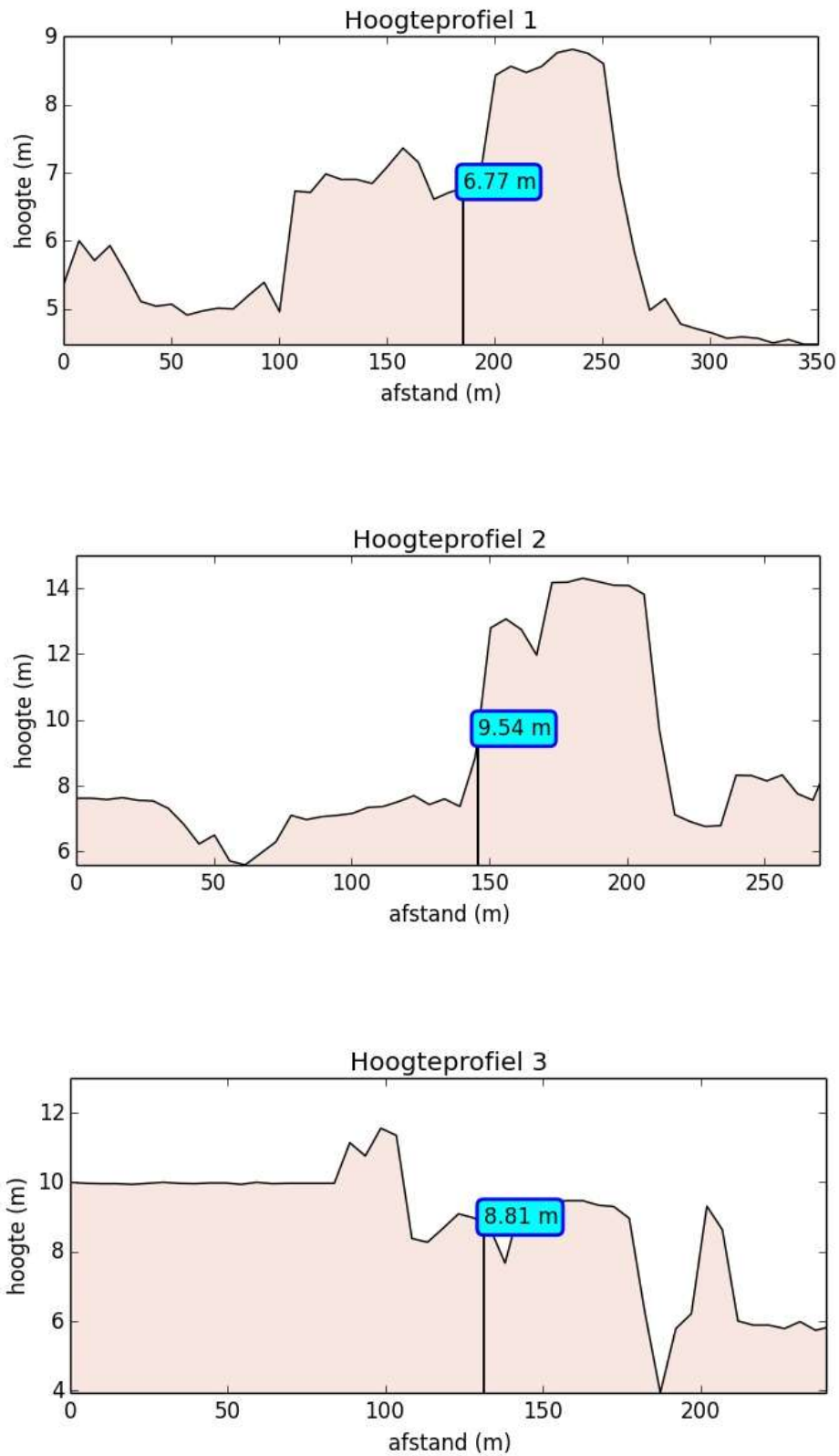
⁶ IOE 2018, ID 26632

⁷ IOE 2018, ID 8818, 135220

Plan 3: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met aanduiding van de hoogteprofielen (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)⁸

⁸ AGIV 2017b

Figuur 1: Hoogteverloop terrein met aanduiding locatie geplande ingreep⁹

⁹ AGIV 2017b

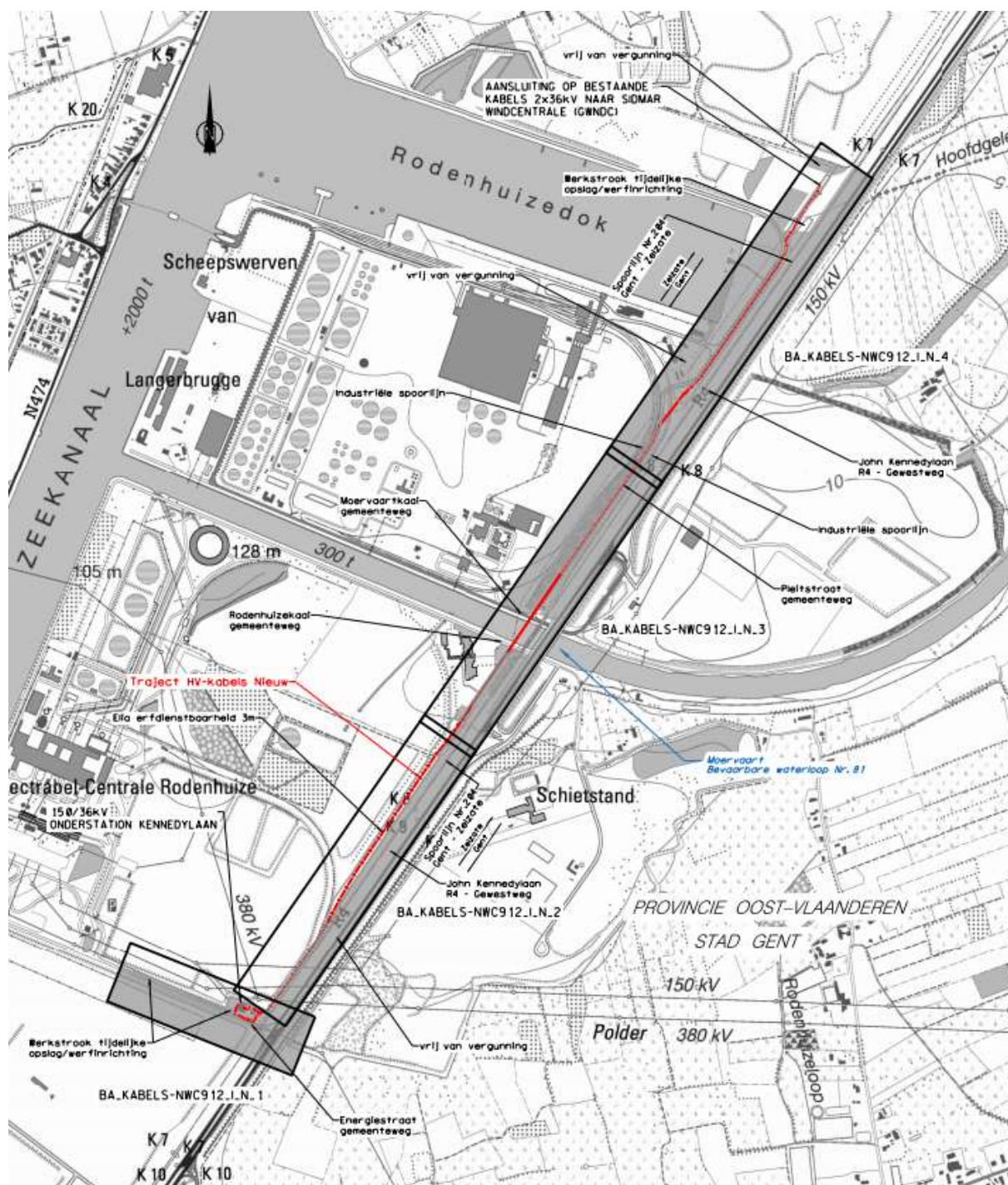
1.1.5 Geplande werken en bodemingrepen

Binnen het plangebied zullen door de initiatiefnemer nieuwe ondergrondse hoogspanningskabels van 36kV aangelegd worden (Figuur 2). Om de kabels aan te leggen zal een sleuf uitgegraven worden over een lengte van ongeveer 2,5 km. Het traject start in het zuiden van het plangebied ter hoogte van de Energiestraat, in het onderstation van de Kennedylaan (150/36kV). Ongeveer ter hoogte van het Rodenhuizedok in het noorden van het onderzoeksterrein zullen de HV-kabels aangesloten worden op bestaande kabels van 2x36kV naar de Sidmar windcentrale (GWNDC).

Er zijn twee manieren om de kabels aan te leggen. Type A is een normale sleuf waarin twee ondergrondse 36kV verbindingen in parallel gelegd worden (Figuur 3). De breedte van dergelijke sleuf bedraagt 90 cm en de diepte 100 cm. Type B is een open uitvoering (wegkruising met wachtbuizen) waarin eveneens twee ondergrondse 36kV verbindingen in parallel gelegd worden (Figuur 4). De breedte van deze sleuf komt op 115 cm en de diepte op 105 cm. Indien een geklasseerde waterloop, gewestweg, spoorweg, e.a. moet doorkruist worden, zal gebruik gemaakt worden van een gestuurde boringen. Om een private weg, de Rodenhuizekaai, de Moervaart, de Moervaartkaai en de Pleitstraat te overbruggen wordt een gestuurde boring uitgevoerd tot op een diepte van -20 m TAW. Ook onder de industriële spoorweg zal een gestuurde boring uitgevoerd worden. Deze boring is echter vrijgesteld van vergunning en bijgevolg niet opgenomen in de omgevingsvergunning. Het volledige traject van deze gestuurde boringen is toegevoegd als bijlage.

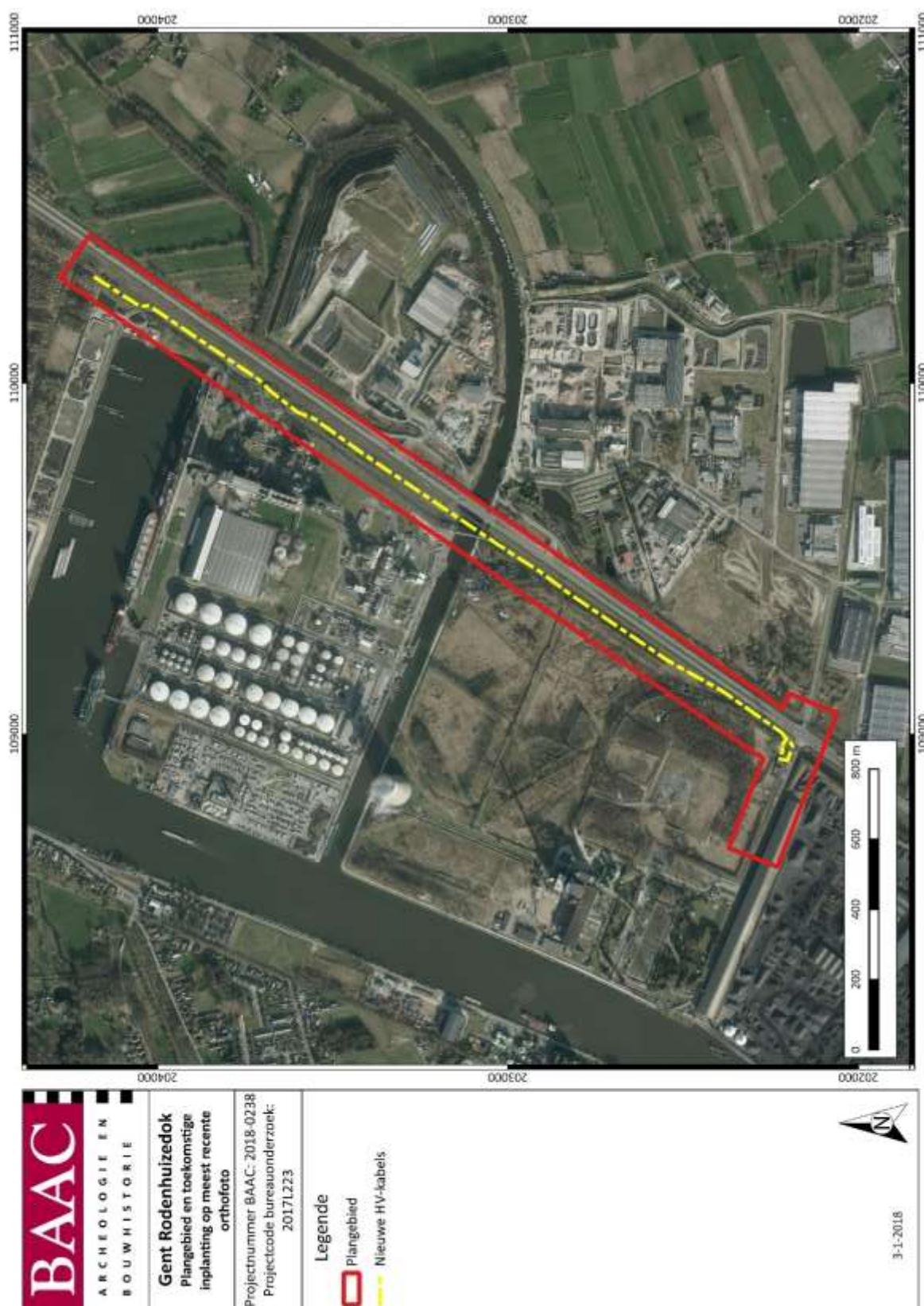
Aangezien een deel van de gronden in eigendom zijn van Electrabel en een ander deel in openbaar domein liggen, beheerd door de Stad Gent en de Port of Ghent, heeft de initiatiefnemer voor de gronden van Electrabel een erfdienstbaarheid gekregen van 3 m om de nodige ingrepen uit te voeren (Figuur 5). Voor de rest van het tracé is geen erfdienstbaarheid onderhandeld en zijn de nodige vergunningen aangevraagd. In het zuiden en het noorden van het plangebied wordt een werkstrook aangelegd voor tijdelijke opslag en werfinrichting.

Omwille van de grootte van de bouwplannen worden deze in wat volgt op kleine schaal weergegeven, waardoor deze uiteraard onduidelijker worden. Wegens de onleesbaarheid van de plannen worden deze als PDF-bijlage toegevoegd aan de archeologienota. Zo kunnen de plannen ook op grotere schaal en dus meer in detail geraadpleegd worden.

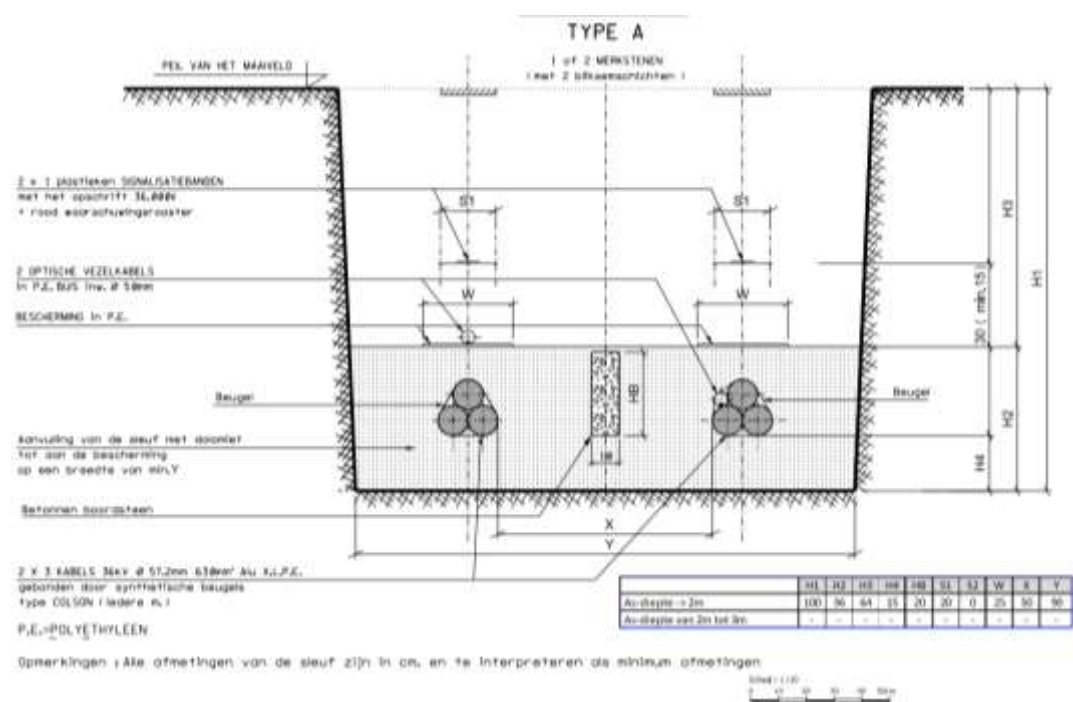
Figuur 2: Plangebied met toekomstige inplanting¹⁰

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer (zie bijlage voor hogere resolutie)

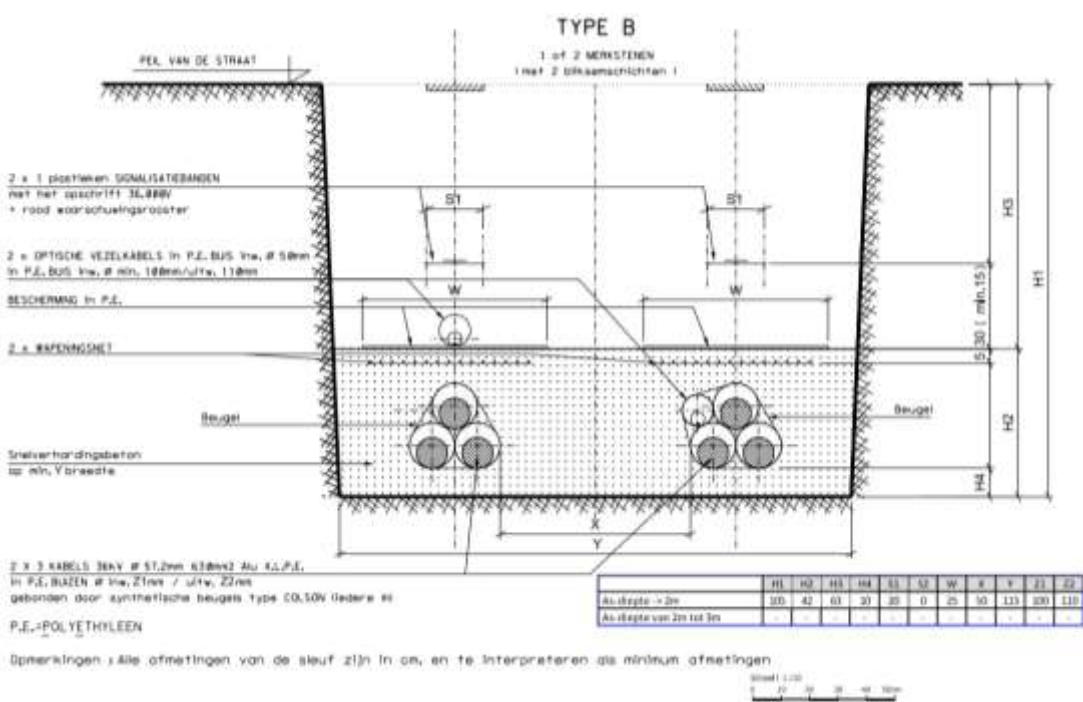

Plan 4: Plangebied met aanduiding van toekomstige inplanting op meest recente orthofoto (digitaal, 1:9.000, 03/01/2018)¹¹

¹¹ AGIV 2017f

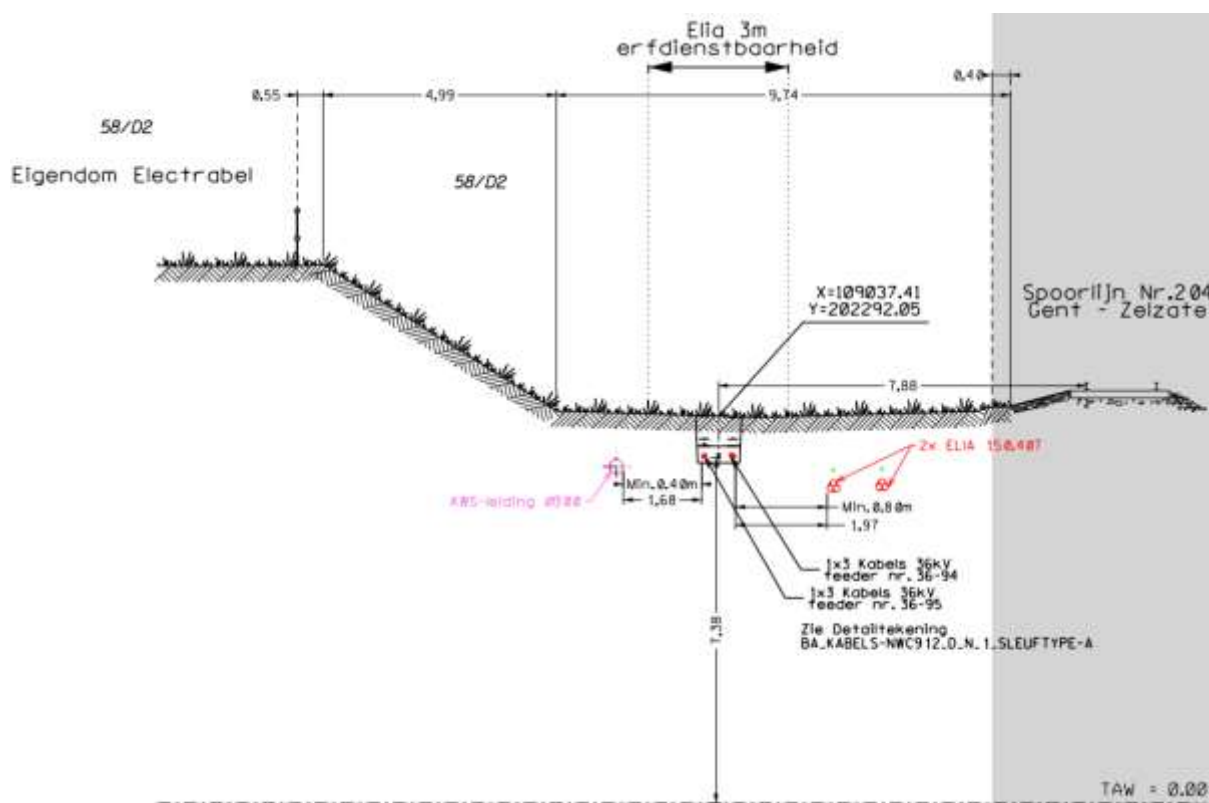
Figuur 3: Doorsnede sleuf type A¹²

Figuur 4: Doorsnede sleuf type B¹³

¹² Plan aangebracht door initiatiefnemer (zie bijlage voor hogere resolutie)

¹³ Plan aangebracht door initiatiefnemer (zie bijlage voor hogere resolutie)

Figuur 5: Doorsnede inplanting sleuf type A¹⁴

1.1.6 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

¹⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer (zie bijlage voor hogere resolutie en andere doorsnedes)

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een doorslaggevend aspect van de bespreking van de historiek van het onderzoeksterrein (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat de werken waarvoor een vergunning een vergunning moet worden aangevraagd geen impact hebben op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. In deze archeologienota is het doorslaggevend aspect de diepgaande verstoring veroorzaakt door eerder uitgevoerde werken.

1.2.1 Onderzoeksvragen

In het kader van een *Archeologienota met Beperkte Samenstelling* wordt in dit bureauonderzoek slechts twee onderzoeksvragen behandeld, namelijk:

- Wat is de impact van de geplande werken?
- Hoe groot is de kans dat door de geplande werken archeologische waarden aangetast zullen worden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek in het kader van een archeologienota met beperkte samenstelling is het beschrijven van het ene doorslaggevende element op basis waarvan wordt beslist dat door de geplande werken zeker geen archeologische waarden worden bedreigd. Hiertoe werd een beperkt bureauonderzoek uitgevoerd.

Voor de bureaustudie werd beroep gedaan op een aantal de gekende administratieve en geografische kaarten en bronnen:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Ferrariskaart (1777)
- Orthofoto's (1971-nu)
- Topografische kaart 1909 (Cartesius)

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

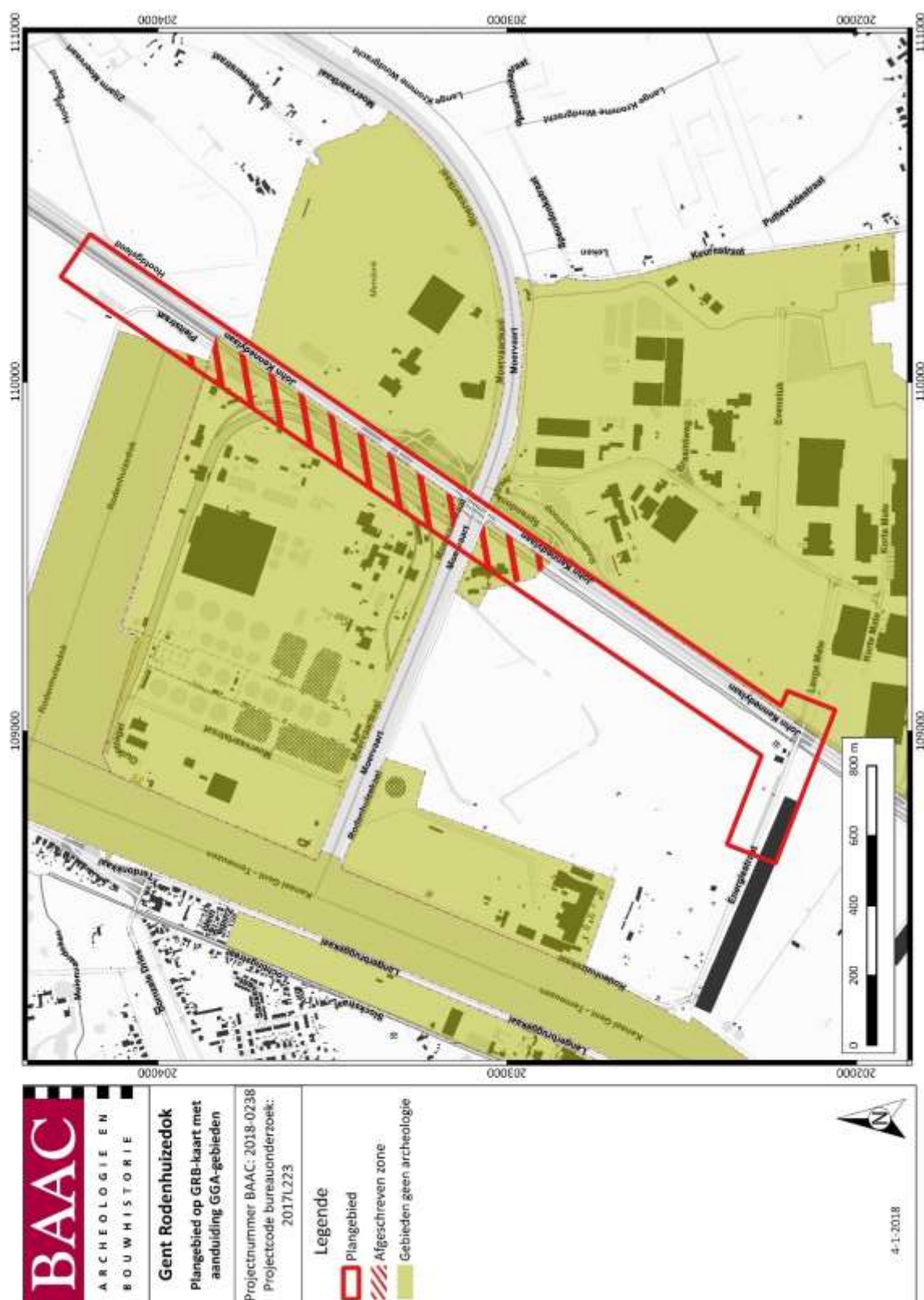
1.3 Assessmentrapport

Binnen het assessmentrapport wordt enkel ingegaan op de historiek van het onderzoeksterrein. Wanneer men dit kader (met als **doorslaggevend aspect de diepgaande verstoring door eerder uitgevoerde werken**) confronteert met de krijtlijnen van de toekomstige werken, kan men immers besluiten dat de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd geen impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

1.3.1 Diepgaande verstoringen

1.3.1.1 Gebieden geen archeologie

Onder 'gebieden geen archeologie' (GGA) verstaat men de gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn. Deze gebieden worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed afgebakend op basis van waarnemingen of feiten op basis waarvan kan besloten worden dat er voor dat gebied geen archeologie te verwachten valt. Dit kan het geval zijn wanneer in het verleden intensief archeologisch opgravingswerk werd uitgevoerd of de bodem zodanig is **verstoord** dat het eventuele archeologisch erfgoed vernield is (ca 2% van de Vlaamse ondergrond is zo al afgebakend). Een deel van het gebied waarvoor een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt, valt binnen een gebied dat op deze kaart aangeduid is (Plan 5). De GGA-zones binnen het onderzoeksterrein hebben een gezamenlijke oppervlakte van ca. 13,34 ha. Hierdoor kan een groot deel van het plangebied, namelijk de centrale zone van het plangebied, reeds afgeschreven worden voor verder onderzoek. Er blijft bijgevolg nog 29,61 ha van het plangebied over dat eventueel wel verder onderzocht dient te worden.

Plan 5: Plangebied op kadasterkaart (GRB) met aanduiding van de gebieden geen archeologie (GGA)
(digitaal, 1:9.000, 02/01/2018)¹⁵

¹⁵ AGIV 2017a, AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

1.3.1.2 Historiek onderzoeksterrein

Om na te gaan of de overige 29,61 ha van het plangebied onderworpen dient te worden aan verder archeologisch onderzoek moet eerst van naderbij bekeken worden in welke mate deze zones reeds verstoord zijn door ingrepen in het verleden. In wat volgt wordt de historiek van het plangebied en de reeds uitgevoerde bodemingrepen besproken.

Vooreerst werden een aantal historische kaarten geconsulteerd uit de 18de en 19de eeuw. Op de Ferrariskaart (1771-1778) is te zien dat het plangebied gelegen is in een landelijke omgeving (Plan 6). Het landschap bestaat uit verschillende percelen van akkers en velden die afgebakend worden door hagen, zo wordt een heggenlandschap gevormd. Het grootste deel van het plangebied wordt ingenomen door meersen en weiland die hier en daar doorsneden worden door landwegen geflankeerd door bomenrijen. Juist ten westen van het plangebied loop het 'Canal du Sas de Gand' waarin tevens de 'Moervaert' uitmondt, die het plangebied doorsnijdt. Langs deze Moervaert staat het 'Fort Rouge Ruine' afgebeeld dat zich bovendien binnen het onderzoeksterrein bevindt. Het is op de restanten van dit 16de-eeuwse fort Rodenhuiuze dat tijdens de Eerste Wereldoorlog de bunkers van de Hollandstelling gebouwd werden¹⁶. Verder is binnen het plangebied geen bebouwing te zien. De situatie op de daaropvolgende historische kaarten blijft zo goed als ongewijzigd. Deze oude kaarten staan echter in schril contrast met de hedendaagse situatie. De vele kleine landelijke dorpen zijn verdwenen en hebben plaats moeten maken voor de extensieve havenuitbreidingen en stadsontwikkeling van de 20ste eeuw.

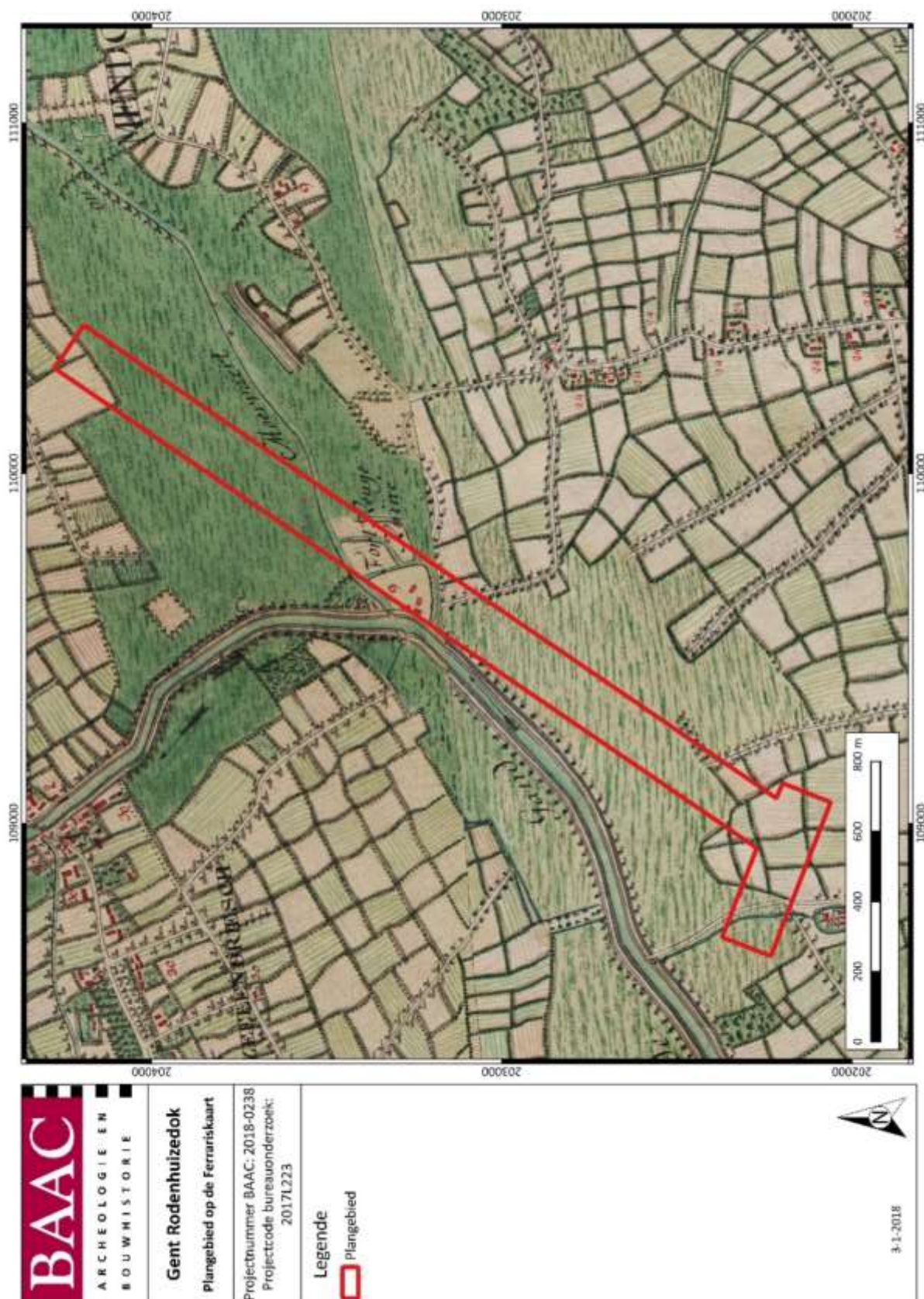
Op de topografische kaart uit 1909 is voor het eerst het kanaal Gent-Terneuzen te zien (Plan 7). Dit zeekanaal ligt ca. 1 km ten westen van het plangebied. Het kanaal Gent-Terneuzen werd in 1827 geopend na het eeuwenlange streven van de stad Gent naar een verbinding met de zee. In 1817 werden plannen gemaakt om de oude Sasse Vaart te hergraven en vanuit het Sas van Gent in een rechte verlenging door te trekken naar de Margarethapolder aan de Westerschelde, zowat 4 km ten oosten van Terneuzen. Deze werken begonnen in 1825 en zijn in twee jaar uitgevoerd. Een meander van de oude Sasse vaart is nog te zien op de topografische kaart van 1909. Na reeds een halve eeuw beantwoordde het kanaal echter niet langer aan de gewijzigde eisen van de scheepvaart. Het hele kanaal werd tussen 1874 en 1882 in België en tussen 1882 en 1885 op Nederlands grondgebied verdiept en verbreed. In 1960 zijn opnieuw afspraken gemaakt voor de verbreding van het kanaal. De werken werden afgerond in 1968¹⁷. Binnen het plangebied zelf zijn nog geen grote noemenswaardige veranderingen gebeurd in vergelijking met de oude historische kaarten zoals de Ferrariskaart.

Pas op de luchtfoto uit 1971 zijn de eerste grote veranderingen merkbaar (Plan 8). De start van de ontwikkeling van het gebied is duidelijk zichtbaar onder andere aan de groei van de haveninfrastructuur en de uitbreiding van het woongebied. Vanaf nu is het landschap onderhevig aan constante veranderingen. In de 20ste eeuw kent de haven een enorme uitbreiding en neemt de agglomeratie sterk toe. Bepaalde delen in de omgeving van het plangebied worden opgehoogd, bepaalde elementen verdwenen en nieuwe constructies kwamen in de plaats. Op de orthofoto is te zien dat de overblijvende meander van de oude Sasse Vaart gedempt is en de Moervaert doorgetrokken werd tot aan het kanaal Gent-Terneuzen. Ten westen van het plangebied zien we de start van de aanleg van het Rodenhuzedok. Twee opvallende nieuwe elementen zijn bovendien de spoorlijn Gent-Zelzate en de John Kennedylaan of de R4 die volledig over de lengte van het plangebied lopen. Op de luchtfoto van 1979-1990 is de aanbouw van het Rodenhuzedok afgerond en blijft de haveninfrastructuur verder uitbreiden (Plan 9). Deze situatie blijft aanhouden tot op vandaag. De akkers en weilanden ten westen en binnen het plangebied zijn volledig verdwenen (Plan 10).

¹⁶ CAI 2017

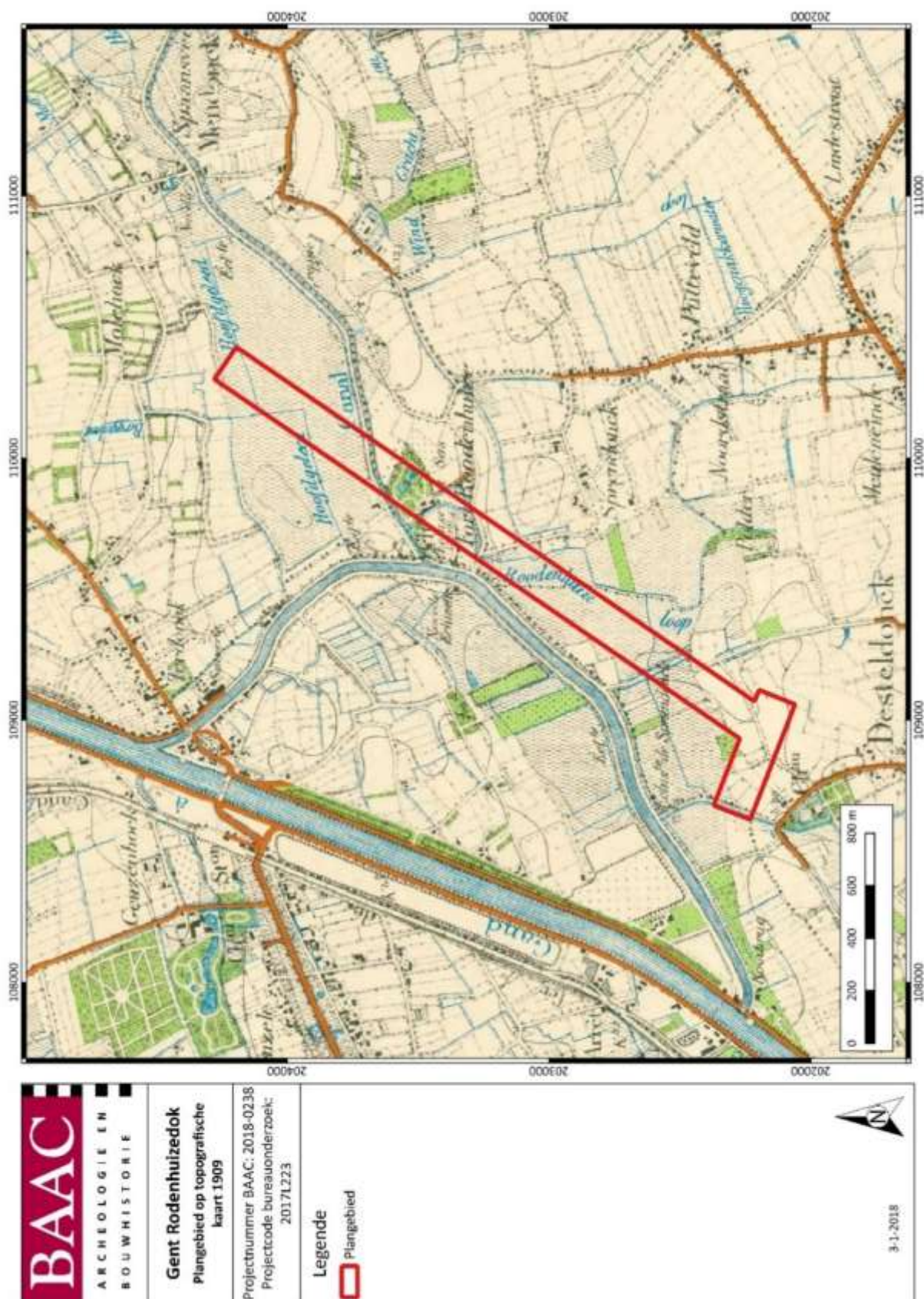
¹⁷ KRUG & THYS 2017, Vlaams instituut voor de zee n.d.

Het plangebied is op verschillende plaatsen diepgaand verstoord door de hierboven beschreven intensieve ingrepen in het verleden. De ruime omgeving rond het projectgebied bevindt zich tussen de 4 en 6 m +TAW. Binnen het plangebied vallen verschillende zones op die een stuk hoger zijn dan de omgeving. Het plangebied zelf bevindt zich op een hoogte tussen de 6 en 12 m +TAW (Plan 3). Deze duidelijke artificiële ophogingen zijn onder andere te linken aan de aanleg van het Rodenhuizedok in 1970 en 1978. Tijdens de werken is de grond uit het dok waarschijnlijk opgespoten op de terreinen ter hoogte van het plangebied. Hierdoor ligt het loopvlak van het opgehoogde havengebied tegenwoordig tot 6 m boven het originele maaiveld. De uitschieters binnen het plangebied van 12 m + TAW zijn te wijten aan de aanleg van de John Kennedylaan (R4) en de spoorweg Gent-Zelzate die zich op een opgehoogde berm bevinden. Een andere opvallende verstoring is de Moervaart die dwars door het plangebied loopt. Daarnaast wordt het terrein nog doorkruist door een aantal gemeentewegen zoals de Energiestraat, Rodenhuizekaai, de Moervaartkaai en de Pleitstraat.

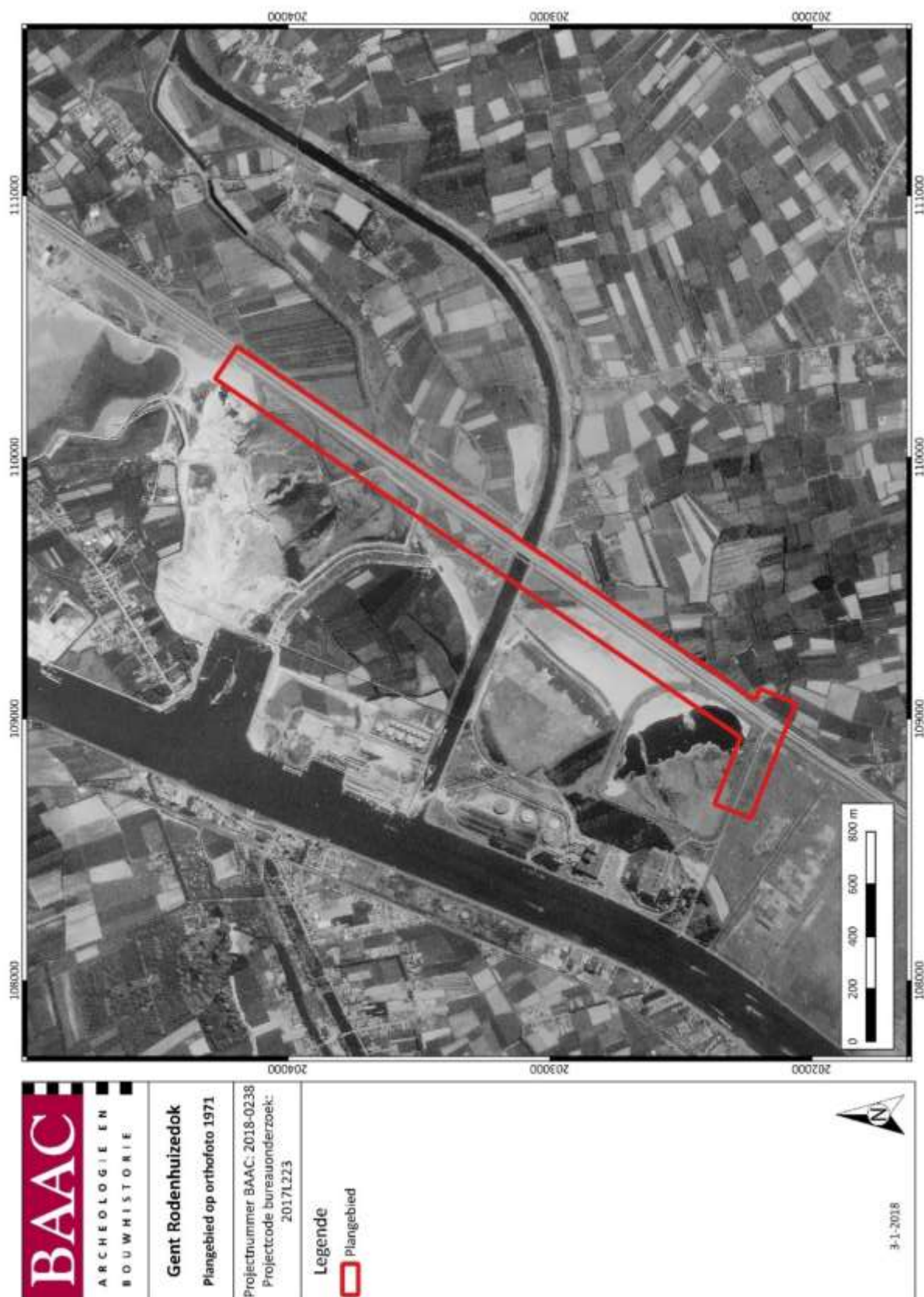
Plan 6: Plangebied op de Ferriskaart (digitaal, 1:9.000, 03/01/2018)¹⁸

¹⁸ GEOPUNT 2017

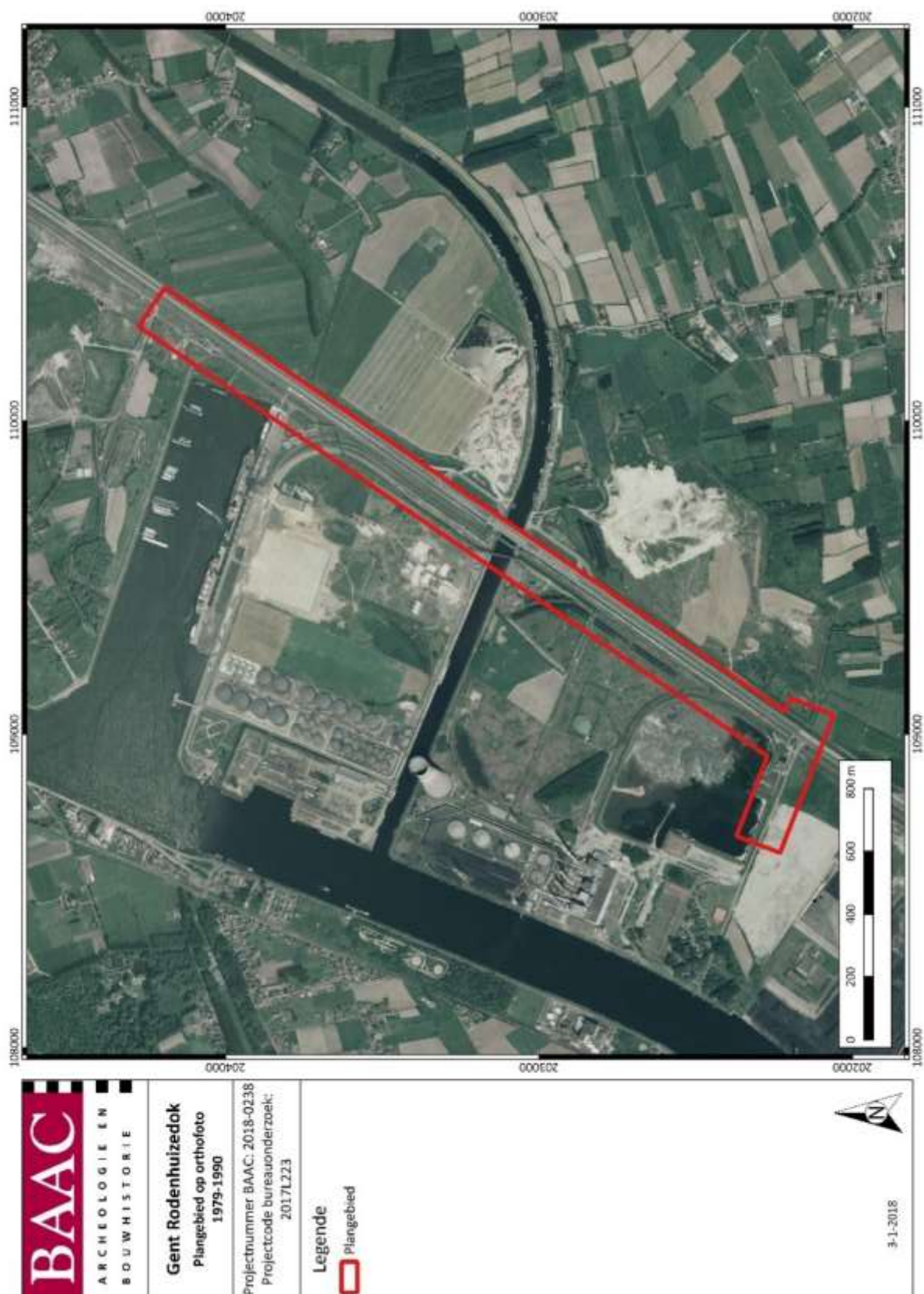
Plan 7: Plangebied op de topografische kaart van 1909 (digitaal, 1:1.200, 03/01/2017)¹⁹

¹⁹ CARTESIUS 2018

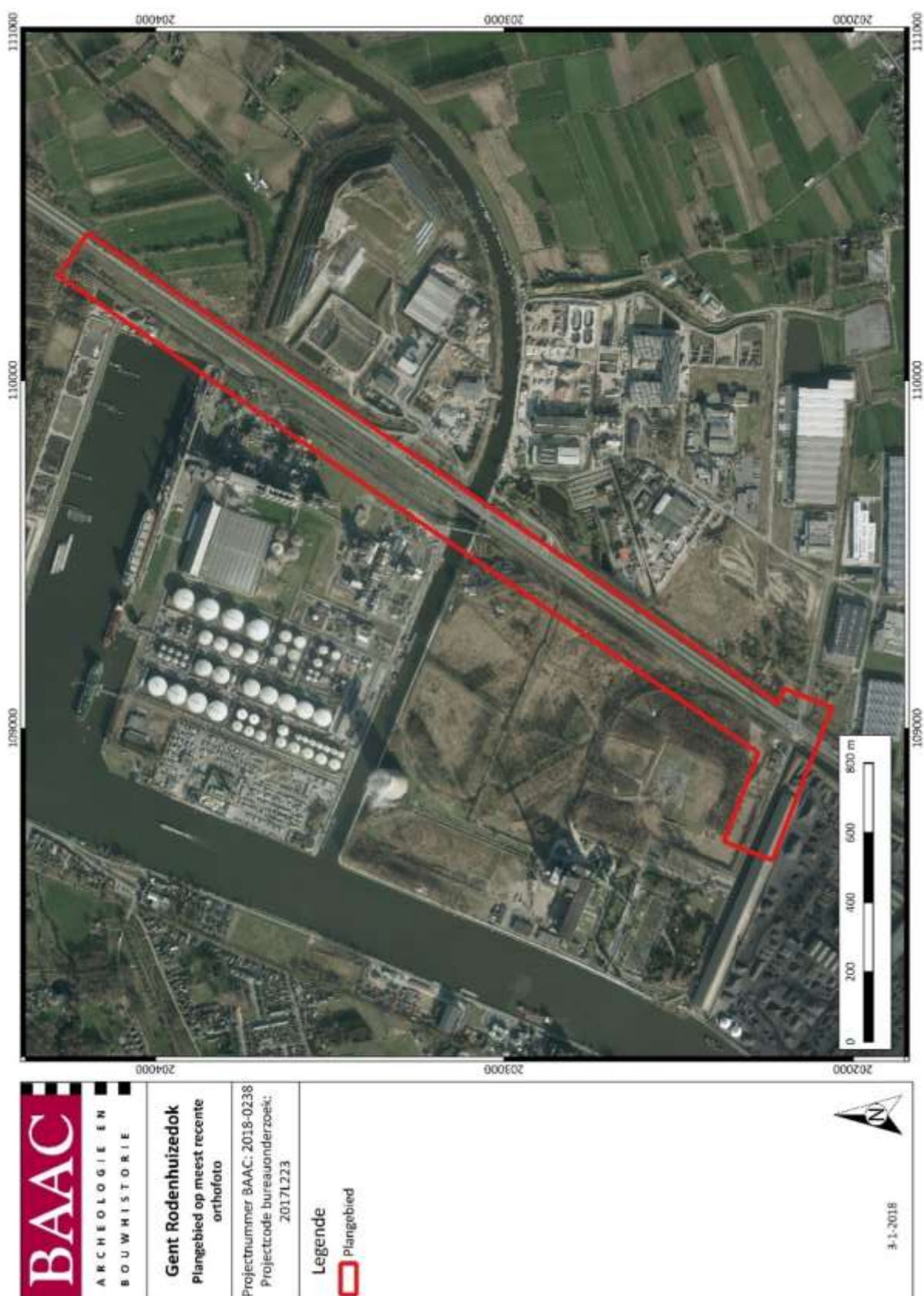
Plan 8: Plangebied op orthofoto 1971 (digitaal, 1:1.200, 03/01/2017)²⁰

²⁰ AGIV 2017d

Plan 9: Plangebied op orthofoto 1979-1990 (digitaal, 1:10.000, 03/01/2017)²¹

²¹ AGIV 2017e

Plan 10: Plangebied op meest recente orthofoto (digitaal, 1:9.000, 03/01/2017)²²

²² AGIV 2017f

1.4 Synthese en verwachting

1.4.1 Synthese: datering en interpretatie onderzoeksterrein

Gezien de opzet van de *Archeologienota met Beperkte Samenstelling* werden binnen het onderzoeksterrein geen concrete archeologische sites of ensembles vastgesteld. Uit de resultaten van het assessmentonderzoek valt weinig af te leiden over de datering van het plangebied. Na het consulteren van enkele 20ste-eeuwse topografische kaarten en luchtfoto's kon wel vastgesteld worden dat het gebied een sterke ontwikkeling kende in deze periode door de aanleg en uitbreiding van de haveninfrastructuur. Het is in deze periode dat het gebied tot minimum 6 m opgehoogd werd onder andere bij de uitbouw van het Rodenhuizedok. Aan de hand van de historiek van het onderzoeksterrein kan aangetoond worden dat de werken waarvoor een vergunning aangevraagd moet worden geen impact hebben op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. In onderstaande paragraaf worden de indicatoren voor deze bijzonder lage archeologische verwachting gesynthetiseerd.

1.4.2 Archeologische verwachting en potentieel op kennisvermeerdering

Bij de confrontatie tussen de geplande werken en het archeologisch kader van het onderzoeksgebied – in deze de diepgaande verstoring van het plangebied – komt men tot een eenduidige conclusie.

De verwachting binnen het plangebied wordt laag ingeschat. Dit is vooral te wijten aan de intensieve en snelle ontwikkeling van het havengebied in de 20ste eeuw. Door de ophoging van het terrein en met name de zeer waarschijnlijk daaraan voorafgaande afgraving van de teelaarde zijn eventueel direct onder de teelaarde aanwezige archeologische waarden op zijn minst deels verstoord geraakt. Door de ophoging van het terrein is eventueel oorspronkelijk aanwezig microreliëf, waarvan de hogere delen preferentieel waren voor de (pre)historische mens, niet meer te achterhalen.

De extensieve havenuitbreidingen hebben alle hun impact gehad op de bodem en op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Bijgevolg kan geconcludeerd worden dat het archeologisch niveau vernietigd werd tijdens de afgraving en ophoging van het terrein door de reeds uitgevoerde werken in het verleden. Uiteraard bestaat de kans dat er nog relevant archeologisch erfgoed aanwezig is onder deze verstoring. Hiervoor dient het plangebied in twee zones onderverdeeld te worden:

- **ZONE 1:** Deze zone staat aangeduid op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie). Hier werd de bodem in het verleden zodanig verstoord dat het eventuele archeologisch erfgoed volledig vernield is. Deze oppervlakte van ca. 13,34 ha kan bijgevolg afgeschreven worden voor verder onderzoek.

⇒ Gebieden geen archeologie (**GGA**)

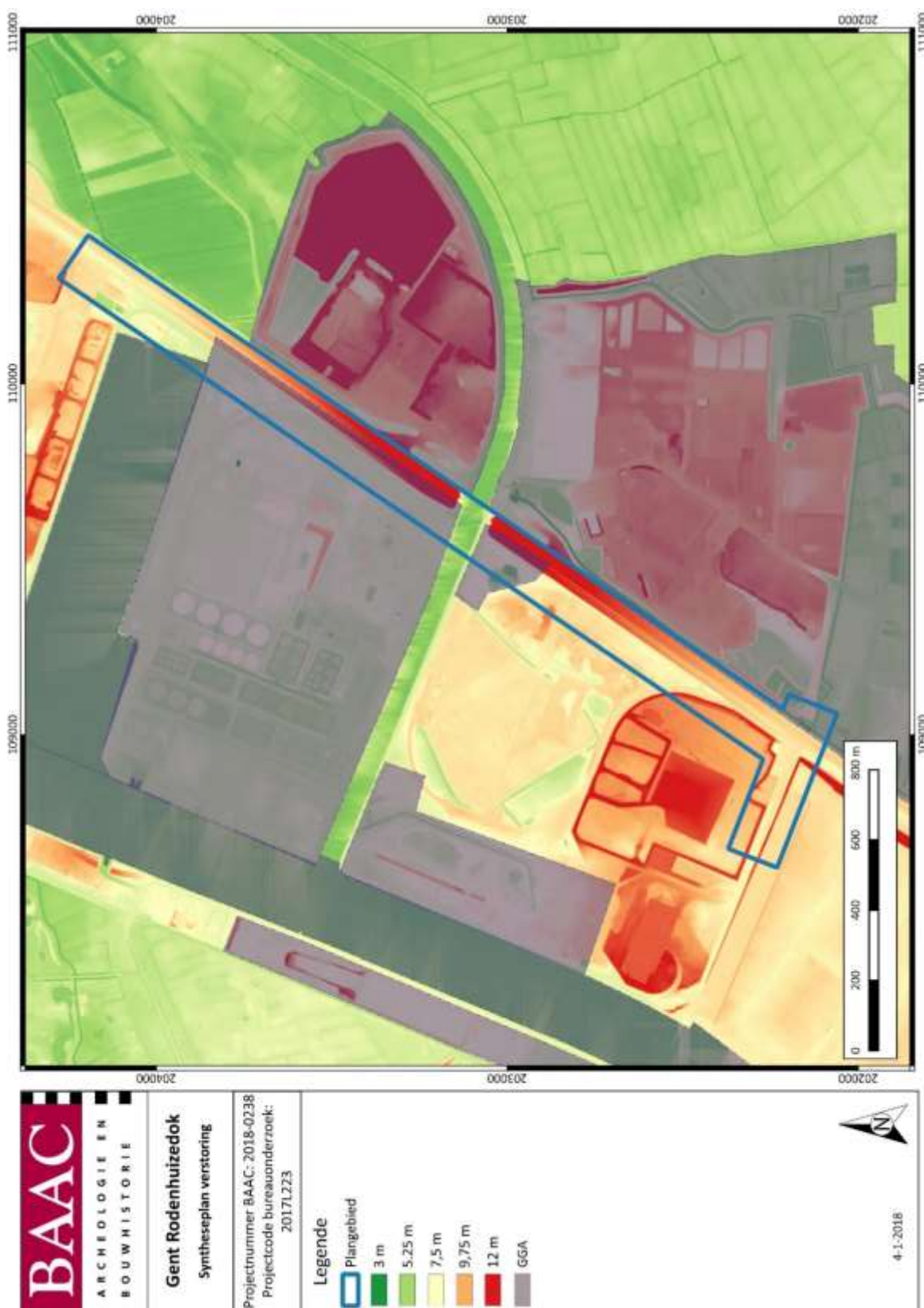
⇒ Geen archeologisch erfgoed aanwezig

- **ZONE 2:** Het aanleggen van de ondergrondse HV-kabels kan op twee manieren gebeuren. Type A is een normale sleuf van 100 cm diep waarin twee ondergrondse 36kV verbindingen in parallel gelegd worden. Type B is een open uitvoering (wegkruising met wachtbuizen) waarin eveneens twee ondergrondse 36kV verbindingen in parallel gelegd worden. De diepte van deze sleuf bedraagt 105 cm. De kenniswinst te behalen op een dergelijk beperkt oppervlak is nihil. Daarnaast wordt nog een gestuurde boring uitgevoerd tot op een diepte van -20 m TAW. Aangezien het terrein in het verleden opgehoogd werd tussen 6 en 12 m +TAW beperken de geplande werken zich bovendien tot de reeds sterk verstoorde zone. Het archeologische en

landschappelijke kader zal dus niet veranderen en het potentieel aanwezig archeologisch erfgoed onder dit reeds sterk verstoorde pakket wordt niet verder beschadigd of vernield. Deze fase van de werken, heeft bijgevolg geen impact op het eventueel nog aanwezige archeologische erfgoed.

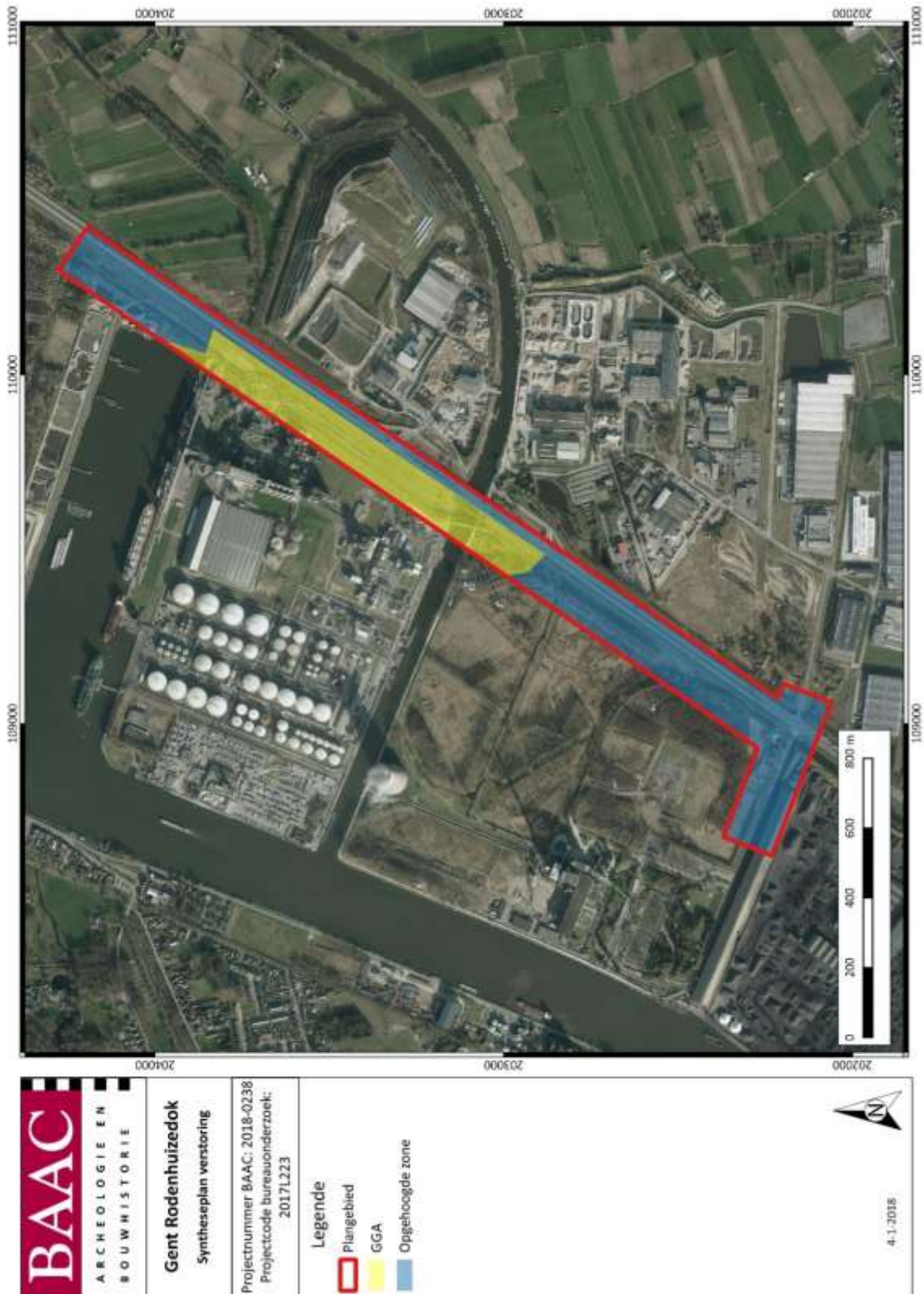
- ⇒ Geplande werken beperkt tot bestaande verstoring/ophoging
- ⇒ Geen impact op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed

Conclusie: De krijtlijnen van dit onderzoek – de technische kenmerken van de bodemingrepen – brengen met zekerheid een zeer lage complexwaarde van verder onderzoek met zich mee. **Al deze elementen in beschouwing genomen, kan met zekerheid worden aangetoond dat a) binnen een deel van het plangebied geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is en dat b) de werken waarvoor wel een vergunning moet worden aangevraagd nooit impact zullen hebben op het eventueel aanwezig erfgoed in de rest van het plangebied en bovendien, gezien de beperkte impact, nooit tot kenniswinst zullen leiden** (Plan 11, Plan 12). Gezien de impact van de werken en de historiek van het onderzoeksgebied (zijnde de diepgaande verstoring van het terrein veroorzaakt door eerder uitgevoerde werken) wordt geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen. Er wordt bijgevolg een vrijgave van het terrein voorgesteld.

Plan 11: Synthesepan versterking. Plangebied op Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met aanduiding van gebieden geen archeologie (GGA) (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)²³

²³ AGIV 2017b, AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

Plan 12: Syntheseplan versterking. Plangebied op meest recente orthofoto met aanduiding van gebieden geen archeologie (GGA) en opgehoogde zone (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)²⁴

²⁴ AGIV 2017f

1.5 Samenvatting

Naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt. Er werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd. Binnen het plangebied *Gent, Rodenhuizedok* zullen door de initiatiefnemer ondergrondse hoogspanningskabels aangelegd worden. De geplande werken bestaan uit het uitgraven van smalle sleuven waarin de kabels aangelegd zullen worden, aangevuld met een gestuurde boring.

De krijtlijnen van het onderzoek – de technische kenmerken van de bodemingrepen – brengen met zekerheid een zeer lage complexwaarde van verder onderzoek met zich mee. Alle elementen in beschouwing genomen, kan met zekerheid worden aangetoond dat a) binnen een deel van het plangebied geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is en dat b) de werken waarvoor wel een vergunning moet worden aangevraagd nooit impact zullen hebben op het eventueel aanwezig erfgoed in de rest van het plangebied.

Na de analyse van de geplande bodemingreep kan met andere woorden met één doorslaggevend argument, namelijk de bespreking van de historiek van het plangebied, aangetoond worden dat geen verdere maatregelen nodig zijn omdat de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd geen impact hebben op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

2 Gemotiveerd advies

Afwezigheid van een archeologische site:

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een terrein waar werken uitgevoerd zullen worden met ingreep in de bodem. Na de analyse van de geplande bodemingreep kan met één doorslaggevend argument m.b.t. de bespreking van de historiek van het onderzoeksgebied, aangetoond worden dat geen verdere maatregelen nodig zijn omdat a) binnen een deel van het plangebied geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is en dat b) de werken waarvoor wel een vergunning moet worden aangevraagd nooit impact zullen hebben op het eventueel aanwezig erfgoed in de rest van het plangebied. Het doorslaggevende argument hierbij is de diepgaande verstoring van het terrein veroorzaakt door voorgaande werken.

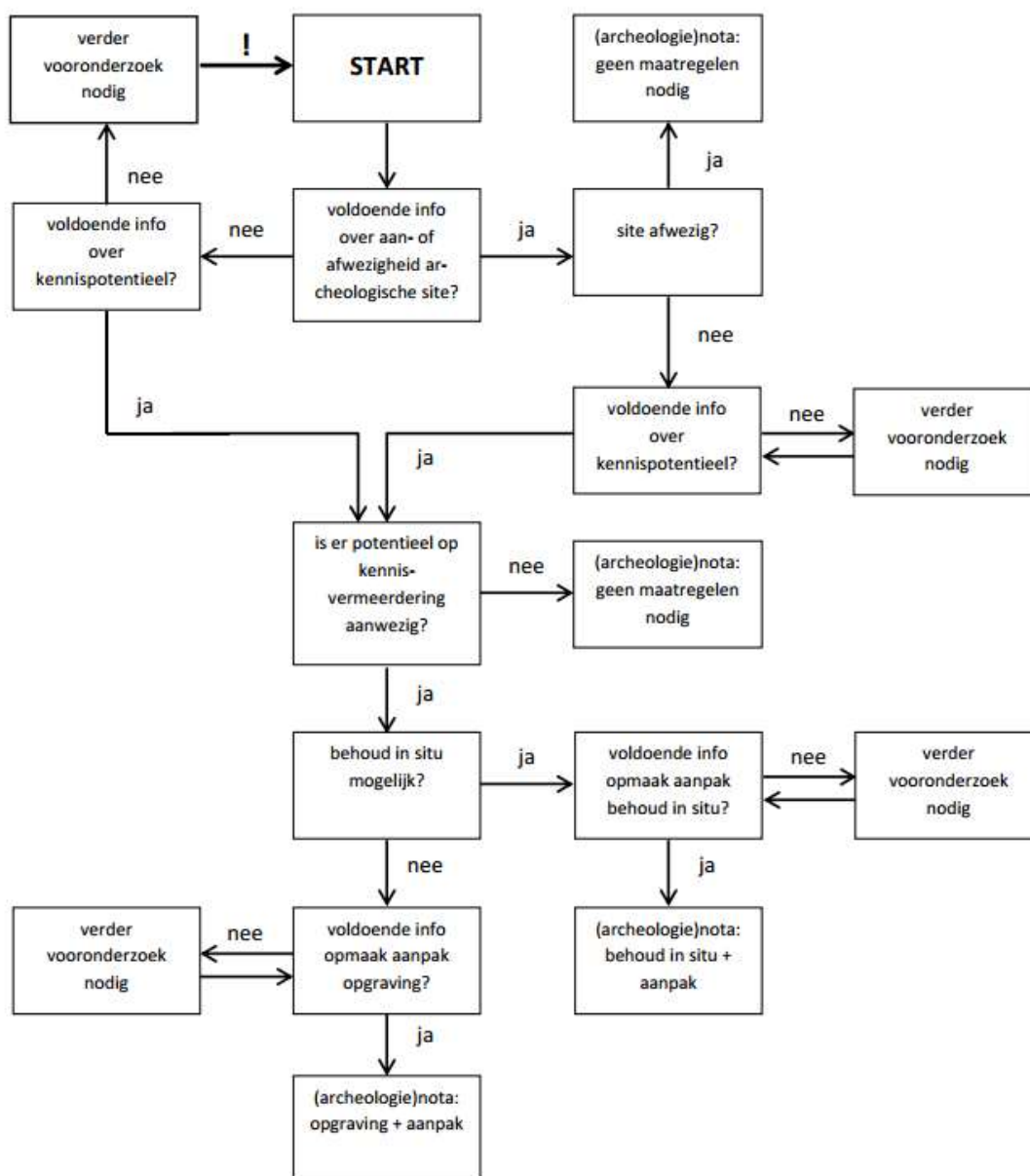
Impactbepaling:

Wanneer de geplande ingrepen geëxtrapoleerd worden op de reeds gekende (historische) verstoring, kan geconcludeerd worden de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd geen impact hebben op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

Het plangebied is reeds aanzienlijk verstoord door ingrepen met betrekking tot de uitbreiding van het havengebied die reeds in de 20ste eeuw gebeurden, waardoor het plangebied opgehoogd werd tot minimaal 6 m +TAW. De geplande ingrepen situeren zich ofwel in een zone waar geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is (GGA) (zone 1) of beperken zich tot de bestaande verstoring (zone 2). De resultaten van dit bureauonderzoek wijzen aan dat hier geen onverstoord bodem geroerd zal worden met de geplande ingrepen.

Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek:

De krijtlijnen van dit onderzoek – de technische kenmerken van de bodemingrepen – brengen met zekerheid een zeer lage complexwaarde van verder onderzoek met zich mee. **Al deze elementen in beschouwing genomen, kan met zekerheid worden aangetoond dat a) binnen een deel van het plangebied geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is en dat b) de werken waarvoor wel een vergunning moet worden aangevraagd nooit impact zullen hebben op het eventueel aanwezig erfgoed in de rest van het plangebied.** Gezien de impact van de werken en de historiek van het onderzoeksgebied (zijnde de diepgaande verstoring van het terrein veroorzaakt door eerder uitgevoerde werken) wordt geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen. Er wordt bijgevolg een vrijgave van het terrein voorgesteld. Dit gemotiveerd advies wordt tevens bevestigd door de beslissingsboom C.G.P.5.2 (Figuur 6).

Figuur 6: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.²⁵

²⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016, fig.3.

3 Bijlagen

3.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Hoogteverloop terrein met aanduiding locatie geplande ingreep	7
Figuur 2: Plangebied met toekomstige inplanting	9
Figuur 3: Doorsnede sleuf type A.....	11
Figuur 4: Doorsnede sleuf type B	11
Figuur 5: Doorsnede inplanting sleuf type A.....	12
Figuur 6: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.....	29

3.2 Lijst met plannen

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal, 1:13.000, 02/01/2018)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal, 1:9.000, 02/01/2018)	3
Plan 3: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met aanduiding van de hoogteprofielen (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)	6
Plan 4: Plangebied met aanduiding van toekomstige inplanting op meest recente orthofoto (digitaal, 1:9.000, 03/01/2018)	10
Plan 5: Plangebied op kadasterkaart (GRB) met aanduiding van de gebieden geen archeologie (GGA) (digitaal, 1:9.000, 02/01/2018)	15
Plan 6: Plangebied op de Ferrariskaart (digitaal, 1:9.000, 03/01/2018)	18
Plan 7: Plangebied op de topografische kaart van 1909 (digitaal, 1:1.200, 03/01/2017)	19
Plan 8: Plangebied op orthofoto 1971 (digitaal, 1:1.200, 03/01/2017)	20
Plan 9: Plangebied op orthofoto 1979-1990 (digitaal, 1:10.000, 03/01/2017)	21
Plan 10: Plangebied op meest recente orthofoto (digitaal, 1:9.000, 03/01/2017)	22
Plan 11: Syntheseplan verstoring. Plangebied op Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met aanduiding van gebieden geen archeologie (GGA) (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)	25
Plan 12: Syntheseplan verstoring. Plangebied op meest recente orthofoto met aanduiding van gebieden geen archeologie (GGA) en opgehoogde zone (digitaal, 1:9.000, 04/01/2018)	26

3.3 Bouwplannen

4 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal GGA. Available at: <https://geo.onroenderfgoed.be>.

AGIV, 2017a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2017b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2017c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2017d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1971, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2017e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2017f. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2017g. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2018. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

GEOPUNT, 2017. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

IOE, 2018. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

KRUG, C. & THYS, C., 2017. *Archeologienota: Gent, De Clercqstraat*, Gent.

Vlaams instituut voor de zee, *Hondervijftig jaar kanaal Gent-Terneuzen*, Available at: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/275277.pdf>.